

Araştırma Makalesi / Research Article

**BELEDİYELERE KAYYUM ATANMASI UYGULAMASI ÜZERİNE
BİR DEĞERLENDİRME**

Oğuzhan ERDOĞAN*

ÖZ

Türkiye’de merkezi yönetimler ile yerel yönetimler arasındaki ilişkinin şekli konusunda bir çok tartışma yaşanmaktadır. Merkezi yönetim, anayasa ve ilgili kanunlar aracılığıyla yerel yönetimler üzerinde idari vesayet denetiminde bulunmaktadır. Merkezi yönetimin yerel yönetimlerle olan ilişkisinde kullandığı bu vesayet denetiminin kalkınmayı hızlandırıcı, merkezi yönetimin yükünü hafifletici ve etkin bir yerel yönetim sistemini teşvik edici olması beklenmektedir. Aksi taktirde vatandaşların yerel yönetimlere katılımı azalabilecek ve yerel sorumluluk bilinci de ortadan kalkabilecektir. Türkiye’de 15 Temmuz 2016 hain darbe girişimi ile ilan edilen Olağanüstü Hal Döneminde, 674 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile yerel yönetimlerde önemli değişiklikler meydana gelmiş ve belediye başkanlıklarına vesayet makamlarınca “kayyum” atanması uygulaması getirilmiştir. Bu çerçevede, çalışmada kayyum uygulamasının yerel yönetimler üzerindeki yansımaları, kayyum uygulamasının ortaya çıkış sebepleri, uygulamanın getirdiği hizmetlere yönelik düzenlemeler ve uygulamanın sorunlu alanları açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Kayyum, Belediye, İdari Vesayet, Kanun Hükmünde Kararname.

*Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu, Danışman, oerdogan@mehmetakif.edu.tr ORCID:0000-0003-3809-6688

AN EVALUATION ON THE APPOINTMENTS OF TRUSTEES TO THE MUNICIPAL

ABSTRACT

Turkey's central government is experiencing a lot of discussion with the shape of the relationship between local governments. The central government uses a number of administrativei tutelaga tools on the local authorities. These custody bodies used by the central government in their relationship with local authorities should encourage the development of an effective local government system to accelerate development, mitigate the burden of central government. Otherwise, it may reduce the participation of citizens in local governments and eliminate local responsibility. Turkey on July 15, 2016 the treacherous coup attempt by the Emergency Period 674 numbered Law declared Decree (Decree) with significant local governments, changes have occurred and to assign my tutelaga authorities trustee of the mayoral administration was introduced. In this framework, the aim of this study is to explain the effects of the application of the trust with local government, the reasons for the application of the trustees, the regulations for the services provided by the application and the problematic areas of the application.

Keywords: Local Governments, Trustee , Municipality, Tutelage, Decree Law.

GİRİŞ

Küreselleşme süreci ile birlikte dünya genelinde yerel yönetimlerin kamu yönetimindeki etkinliği, gücü ve önemi artmaktadır. Bu çerçevede ülkelerin yerel özerklik dereceleri de yükselmekte ve yerel demokrasi uygulamaları gelişmektedir. Yerel yönetim kuruluşları içerisinde belediyeler yerel kamu hizmetlerini etkin ve süratli bir şekilde vatandaşlara sunan idari birimlerdir. Halka en yakın kamu hizmeti sunan belediyeler modern demokrasilerinde vazgeçilmez unsurdur. Yerel yönetimler de, kamu yönetimi içerisindeki tüm idari birimler gibi merkezi yönetimin idari denetimine tabidir. Ancak bu idari denetim yerel yönetimlerde idari vesayet denetimini¹ içermektedir. Türkiye’de idari vesayet denetimi yerel yönetimler üzerinde vesayet makamlarınca sıkça uygulama alanı bulmaktadır. 1982 Anayasası ve Belediye Kanununun 45., 57. ve geçici 9. maddeleri ile kendine geniş bir uygulama alanı bulan idari vesayet denetimi sayesinde özellikle 1980 askeri darbesi sonrası pek çok belediye başkanı görevinden uzaklaştırılmıştır.

15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ gerçekleştirilen darbe girişimi sonrası 1 Eylül 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 674 sayılı KHK ile Olağanüstü Hal döneminde belediyeler ile ilgili önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu dönemde özellikle PKK-KCK-YPG-YPJ-PYD-FETÖ gibi terör örgütü ile iltisakı ve irtibatı bulunan belediyelere kayyum atanması uygulaması getirilmiştir. Süreç içerisinde de kayyum uygulamasının keyfi ve belediyeleri işlevsiz hale getiren bir uygulama olmadığı görülerek; kayyumluğun kamu kaynaklarını vatandaşların kullanımına açan, teröre aktarılan mali kaynakları kesen

¹ Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına göre vesayet yetkisi anayasalarda ve yasalarda yapılan düzenlemelere göre, idari vesayet makamlarınca kullanılabilir. Şart’a göre idari vesayet denetimi sadece hukukilik denetimini kapsamalı, yerel yönetim organlarının yerlerine geçerek, onları işlevsiz hale sokabilecek yerindelik denetimi yapmamalıdır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nda yerindelik denetiminin yapılabileceği tek konu yerel yönetimlere merkezi yönetim tarafından, merkezi yönetimin görev alanına giren bir hizmet sunumuyla ilgili bir yetki aktarımı söz konusu olduğunda bu yetkinin yerinde kullanılıp, kullanılmadığını denetleme yetkisidir (Yılmaz, 2007: 64).

ve terör örgütünün etkinliğini ortadan kaldırarak bölgedeki yatırımları arttıran bir uygulama olarak önemli bir misyon üstlendiği görülmektedir. Kayyum uygulaması, belediyeler tarafından vatandaşlara temel yerel kamu hizmetlerini sağlamanın yanı sıra görevlendirme nedeni olan terörle mücadele konusunda da büyük bir rol oynamaktadır. Makale çerçevesinde, kayyum atamalarına ilişkin hukuki düzenlemeler ve uygulamalar incelenecek, kayyum kavramının tarihsel gelişimi ve tanımı yapılacak, yerel yönetimlerde kayyumluk müessesesi ve kayyumluğa giden süreç anlatılacak, ardından kayyum belediyelerinde yerel yönetim anlayışı irdelenerek kayyum atamaları ile ilgili sonuç ve öneriler tartışılacaktır.

1. KAYYUM KAVRAMININ TANIMI VE TARİHÇESİ

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “kayyim” terimi yerine “kayyum” teriminin kullanıldığı görülmektedir. Türk Hukuk Mevzuatında ise “kayyim” terimi tercih edilmektedir (Altaş, 2017: 138; Koç, 2005: 105). Bizde bu çalışmada Türkçe literatürde daha çok bilinen adıyla “kayyum” terimini kullanmayı daha doğru buluyoruz. Kayyumluk kavram olarak Roma’ya kadar uzanan köklü bir müessesedir (Ersoy, 2016: 3396). Roma Hukukunda kayyum (curator), vatandaşların menfaatine, onların mal varlığının zarara uğramasını önlemek amacıyla atanmış kişilere denmektedir (Ceylan, 2004: 221). Kayyum için İngilizce’de “caretaker”, Almanca’da, “pfleger”, İspanyolca’da “küratör”, Fransızca’da “curateur”, İtalyanca ve Latince’de ise “cura” terimleri kullanılmaktadır (Ceylan, 2004: 221). “Cura” kelimesi, Latince’de bakım, ilgilenmek, itina göstermek, tedavi etmek, iyileştirmek, geçerli hale getirmek anlamlarına gelmektedir (Bora, 2016). Roma’da ilk kayyumlar, zihinsel engelliler ile reşit olan ancak yaşı küçük olanların işlerini idare etmek için kurulmuş kurumlardır (Ceylan, 2004: 221). Arapça kökenli bir terim olan Kayyum, Arapça “kama” (durmak) kökünden gelip “kıyâm” ve “kayyim” (yerine geçmek, yürütmek) kelimesinden türemiştir (Kayar, 2007: 1905). Kayyum ayrıca “göklere, yeri ve her şeyi yaratan, her şeyin varlık sahibi olabilmesi için gerekeni veren” Allah’ın sıfatlarından da biridir (Özön, 1973: 370). Kayyum kelimesinin Türkçe sözlük anlamı ise, “cami hademesi, belli bir malın yönetilmesi veya belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimse”dir (Türk Dil Kurumu, 2018).

Kayyum kavramının Türk Hukuk Sistemi’nde doğrudan bir tanımı yapılmamakla birlikte Türk Medeni Kanununun 403. maddesinde “Kayyum, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır.” denilerek bir tanımlama yapılmaya çalışılmıştır. Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 133. maddesinde ise “Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli

şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyum atayabilir.” kuralı belirlenmiştir. Buradan hareketle kayyumunda, vasi gibi vesayet organlarından biri olduğu görülmektedir. “Ancak vasi vesayet altındaki kimsenin hem kendisine, hem de mal varlığına özen göstermek ve hukuki işlemlerde onu temsil etmek üzere atandığı halde, kayyum sadece belirli işleri görmek veya bir mal varlığını yönetmek için atanmaktadır (HM Avukatlık, 2018).” Kayyumlar gerçek ve özel hukuka tabi tüzel kişiler olabilmektedir. Kayyumluk genel olarak üç şekilde uygulanmaktadır. Kayyum bir kişinin belli bir işini görmek amacıyla atanmışsa buna “temsil kayyumuğu”, eğer kayyum bir kimsenin mal varlığını yönetmek ya da hiçbir kimseye ait olmayan malları yönetmek amacıyla atanmışsa buna “yönetim kayyumuğu”, bir kimsenin hastalık, yaşlılık veya tecrübesizlik hallerinden dolayı vesayet altına alınan kişilere atanmışsa buna “iradi kayyumluk” denilmektedir (Altaş, 2017: 138-139; Gürler, 2016: 431). Burada değinilmesi gereken bir nokta da, kayyum kavramının yerel yönetimler içinde kullanılıp kullanılmayacağıdır. İçişleri Bakanlığı tarafından belediye başkanı olarak atanan kişilere “kayyum” kavramının kullanılmasına getirilen en büyük eleştirilerden biri yukarıda da belirtildiği üzere kayyum atamalarının mahkeme kararı ile yapılması karşısında belediyeler için yapılan kayyum atamalarının merkezi yönetim tarafından İçişleri Bakanlığı aracılığıyla mahkeme kararı olmaksızın yapılmasıdır (Keleş ve Özgül, 2017: 302).

2. YEREL YÖNETİMLERDE KAYYUMLUK MÜESSESESİ VE KAYYUMLUĞA GİDEN SÜREÇ

Türkiye son yetmiş yılını başta PKK olmak üzere pek çok terör örgütü ile mücadele ederek geçirmiştir. Bu mücadelenin merkezinde ise PKK ve FETÖ terör örgütünün eylemlerine karşı yürütülen operasyonlar yer almaktadır. İçişleri Bakanlığı, 2019: 11). Bir taraftan terör örgütleri ile mücadele eden diğer taraftanda birçok darbe ve darbe girişimine maruz kalan Türkiye’de 15 Temmuz 2016 yılında gerçekleşen darbe teşebbüsü sonrası ülke genelinde idari düzeyde çok büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Bu çerçevede 2017 yılında yapılan referandum sonucunda “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçilerek Türkiye’de yerel yönetimleri de ilgilendiren önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. 1 Eylül 2016 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 674 sayılı KHK ile hem belediyelerde hem de İçişleri Bakanlığı Teşkilat Kanununda çeşitli düzenlemeler yapılmış; bu düzenlemeler ile belediye başkanlıkları ve belediye meclis üyeliklerine

görevlendirme yapılması ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının (YİKOB) güçlendirilmesi öngörülmüştür. 674 sayılı KHK² kapsamında, Belediye Kanununun 45. ve 57. maddelerine ek yapılmış ve ilgili kanuna geçici bir madde (9. madde) eklenmiştir. Buna göre vesayet makamına³, görevden alınan belediye başkanları ve meclis üyeleri yerine atama yapabilme yetkisi verilmiştir.

Belediye Kanununun 45., 57. ve geçici 9. maddesi ile yapılan değişikliklerle;

- “Belediye başkanı, başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması, tutuklanması, kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından belediye başkanı, başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilebilir. Görevlendirilecek kişide seçilme ehliyetine sahip olma dışında herhangi bir kriter aranmaz (Belediye Kanunu, madde 45).”

- “Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir (Belediye Kanunu, madde 47).”

- “Terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları kapsamında haklarında yürütülen soruşturma veya kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan belediye başkanı, başkan vekili ve meclis üyeleri için geriye dönükte uygulanabilir. 15 gün içerisinde soruşturma veya kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan belediye başkanı yerine görevlendirme yapılabilir (Belediye Kanunu, geçici madde 9).”

- “Kayyum atanan belediyelerde “bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülür. Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamaz. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri encümen üyeleri tarafından yürütülür (Belediye Kanunu, madde 45).”

- “Belediye veya bağlı idarelerde; hizmetlerin aksatılmasının terör veya şiddet olaylarıyla mücadeleyi olumsuz etkilediğinin veya etkileyeceğinin valilik

² 12 Eylül 1980 sonrası dönemde 90 tane KHK çıkarılırken, 15 Temmuz 2016 tarihinden Mayıs 2018’e kadar çıkarılan KHK sayısı 26’dır (Berk, 2018: 129).

³ Terörle mücadele kapsamında belediye başkanlarının yerine başkan vekili atanabilme yetkisi İçişleri Bakanı ve valiliklere verilmiştir. Bu yetki sadece terörden dolayı görevden alınan belediye başkanlarının yerine görevlendirme yapılabilmesi için kullanılmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2017a, 35).

tarafından belirlenmesi halinde, valilik söz konusu hizmeti Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı, il özel idaresi veya kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla yapar veya yaptırır. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerine aktarılan tutarlar bu idarelerin bütçeleriyle ilişkilendirilir ve belediye bütçesinden kesilir (Belediye Kanunu, madde 57).”

• “Belediye ve bağlı idare imkânlarının terör veya şiddet olaylarına dolaylı ya da doğrudan destek sağlamak amacıyla kullanıldığının valilik tarafından belirlenmesi durumunda, belediye veya bağlı idare taşınırına valilik veya kaymakamlık tarafından el konulur. Bu kapsamında sorumluluğu tespit edilen belediye veya bağlı idare personelinin vali veya kaymakam tarafından görevden uzaklaştırılabilir. Göreve iade işlemi de aynı makam tarafından yapılır (Belediye Kanunu, madde 57).

674 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihten 31 Mart 2019 yerel seçimlerine kadar olan süreçte Türkiye’de 94’ü bölücü terör örgütü PKK ile iltisaklı Demokratik Bölgeler Partili (DBP) belediyeler olmak üzere 101 belediyeye kayyum atanmış ve 151 belediye meclis üyesi görevinden alınmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2019: 5; İçişleri Bakanlığı, 2017a). Bu süreçte kayyum olarak atanan belediye başkan vekilleri vali, vali yardımcısı ve kaymakamlardan oluşmuştur. Diğer taraftan, İçişleri Bakanlığı tarafından görevden uzaklaştırılan belediye başkanlarının görevlerinden uzaklaştırılma gerekçeleri de açıklanmıştır. Bu gerekçeler (Berk, 2018: 107; Keleş ve Özgül, 2017: 308; İçişleri Bakanlığı, 2016: 5-12):

- Terör veya terör örgütlerine yardım etmek ve destekte bulunmak.
- Kamu hizmetlerini engellemeye çalışmak ve bu hizmetleri aksatmak.
- Terör veya şiddet olaylarıyla mücadeleyi olumsuz etkileyen harekette bulunmak.
- Terör örgütü propagandası yapmak. Halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek. Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek.
- Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına saldırıda bulunmak, kamu malına zarar vermek.
- Silahlı örgüt kurmak ve yönetmek, terör örgütüne adam kazandırmak.
- İç savaş çağrısında bulunmak.

- Demokratik özerklik talep etmek ve bu talebi destekleyen açıklamalarda bulunmak.
- Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik teşebbüste bulunmak.
- Kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşü düzenleme, bunlara katılmak. Suçu ve suçluyu övmek.
- Belediyenin araçlarını, ekipmanlarını ve imkânlarını terör örgütünün eylemlerinde kullandırmak.
- Kanuna aykırı olarak ateşli silah bulundurmak.
- Belediyelere halka hizmet için gönderilen paraları terör örgütüne aktararak teröre maddi destek sağlamak.
- Tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurmak veya nakletmek.
- Yüksek miktarlı, sistematik, örgütün sevk ve idaresini sağlayacak, eylem kapasitesini artıracak, örgütün mali kaynağı olacak şekilde, terör örgütüne finans sağlamak gibi konulardır.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 6. maddesine göre kamu görevlisi, “kamusal faaliyet yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi” dir. Buradan hareketle belediye başkanları ve meclis üyelerinin de birer kamu görevlisi olduğu görülmektedir. Kamu görevlilerinin hukuki durumları ve yapacağı işlemler, Devlet Memurları Kanunu ve Türk Ceza Kanunu gibi çeşitli hukuki düzenlemelerle belirli kurallara ve yaptırımlara bağlanmıştır. Hukuk devletinde, seçimle işbaşına gelen belediye başkanları/meclis üyeleri, görevlerini kanunlara ve nizamla uygun şekilde yapmak zorundadır. Bir kişinin atama yoluyla değil seçimle işbaşına gelmesi, seçilene suç işleme hak ve yetkisi vermemektedir (Bozdağ, 2016). Kamu görevlileri yönettikleri kaynakları ve araçları ancak kamu yararı için kullanılabilir. Bu açıdan hukuk kurallarının dışına çıkıldığı durumlarda, kamu görevlilerinin seçilmiş dahi olsalar görevlerinden uzaklaştırılmaları normal bir uygulama olarak görülmelidir (Keleş ve Özgül, 2017: 309). Bununla birlikte terör örgütü tarafından Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki belediyelere “kayyum” benzeri bir görevlendirme yapıldığı görülmektedir. “Eş Başkan” olarak adlandırılan kişiler dağ kadrosunda olmasına rağmen DBP’li belediyelere kadrolu personel olarak atanmışlardır. Belediyelerde

çalışma odaları bulunan ve belediye başkanı ile aynı imkânlarla sahip olan bu eş başkanlar tüm belediye iş ve işlemlerinde söz sahibi olmuşlardır. Ancak 5393 sayılı Belediye Kanununun 37. maddesinde “Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen usullere göre seçilir.” denilmektedir. Burada da görüldüğü üzere belediyelerde “eş başkanlık” türü bir uygulama yasal mevzuat açısından mümkün değildir. Yetkili olunmadığı halde “belediye eş başkanı” adı altında yapılan iş ve işlemler hukuka aykırılık teşkil etmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2017b: 52). Bu bağlamda 2012 yılında PKK terör örgütünün faaliyetlerinin tamamen durdurulması ve terör örgütü mensuplarının dağdan indirilerek geniş çaplı rehabilitasyonunu içine alan “çözüm süreci”nin PKK’nın tek taraflı ilan ettiği ateşkes ile 2015 tarihinde sona erdirmesi sonucu 94 Demokratik Bölgeler Partisi’ne (DBP) mensup belediyenin eş zamanlı ve koordineli bir şekilde öz yönetim ilan etmesi ile başlayan süreçte öz yönetim ilan eden belediye başkanlarına karşı yargı süreci başlatılmış, PKK terör örgütünün etkinliğinin kırılması için DBP’li belediyelere terör örgütüne yardım ve yataklık suçlarına karıştıkları gerekçesiyle kayyum atanmıştır (Alptekin ve İlhan, 2018: 13-14).

Tablo 1. Kayyum Atamalarına Giden Süreçte DBP’li Belediyelerin Yaptıkları Faaliyetler

Terörist cenazelerine belediye araçları tahsis edildi. Belediyelere ait makam araçlarıyla dağa mühimmat ve patlayıcı sevkiyatları yapıldı.	Belediyelerin araçları için ayrılan alanlar PKK gölgesinde siyaset yapan partinin araçlarını giydirme, bakım ve yakıt ikmal alanı olarak kullanıldı.
Bomba yüklü belediye kamyonları ile terör eylemleri gerçekleştirildi. Belediye kanalizasyon ve altyapıları silah ve bomba deposu olarak kullanıldı.	Terör örgütünün pankart, bayrak gibi materyalleri belediye araçları vasıtasıyla asıldı.
Türkiye’de belediye bütçelerinin genel anlamda % 10-% 20’si personel giderleri için ayırırken söz konusu belediyelerde personel giderlerinin bütçeye oranı % 75’lere ulaştı. Hizmetin olmadığı bu belediyelerde PKK’lılar maaşa bağlanarak bunlar üzerinden örgüte finansman sağlandı.	Teröristlerin isimleri park ve bahçelere verildi. PKK’lı teröristlere erzak ve giysi yardımlarında bulunuldu. Belediyeler, PKK için haraç toplama merkezi haline getirildi. Belediyelerin park, bahçe, büfe ve iş merkezlerinin işletmesi usulsüz olarak PKK terör örgütü üyelerinin yakınlarına devredildi.
DBP’li belediyeler vatandaşların en temel hizmetlerini bile karşılamada aciz durumda kaldı. Yatırımlar engellendi, kamu hizmetleri kasıtlı olarak aksatıldı.	Belediye araç ve gereçleri ile hendekler, bomba yüklü tüneller açıldı. PKK’ya lojistik destek sağlandı.

PKK'nın DBP'li belediyelere yaptığı öz yönetim çağrısı üzerine birçok DBP'li belediye özerklik ilan etti.	DBP'li belediyeler terör örgütüne eleman devşirme ve propaganda faaliyetleri yürütmede yoğun bir biçimde kullanıldı. Belediyeler bünyesinde terör örgütü mensupları, yandaşları ya da operasyonlarda ölen terörist yakınları istihdam edildi.
Belediye ihalelerinden PKK'ya komisyonlar aktarıldı. İhaleler terör örgütüne müzahir kişi ve şirketlere verildi.	PKK terör örgütüne yardım için işçi ve memurlardan para istendi. Vermemeleri halinde işten çıkarma tehdidinde bulunuldu. Bazı personele göreve gelmediği halde ücret ödendi.
Terör örgütüne müzahir oluşumlara yer tahsis edildi ve belediye çalışanları ya da ihale verilen kişi/kuruluşlar baskı altına alınarak bağışta bulunmaya zorlandı.	İmar düzenleme ve uygulamalarında terör örgütüne müzahir kişi ve kuruluşlar kayırıldı. Belediyeye ait taşınmaz mallar bazı sivil toplum örgütlerine usulsüz olarak tahsis edildi.
Yurtdışı ziyaretleri terör örgütünün toplantılarının yapıldığı ülkelere yapıldı.	Sosyal yardımlar yakınları dağda olan, çatışmada ölmüş olan terörist yakınlarına yapıldı.

Kaynak: Alptekin ve İlhan, 2018: 24; Yeni Akit Gazetesi, 2016; İçişleri Bakanlığı, 2017b

Türkiye’de terörün yeniden tırmandırılması ve etkinliğini arttırması için DBP’li belediyeler tarafından kamu kaynakları kullanılarak yapılan terörist faaliyetleri engellemek amacıyla yerel yönetimlerde ilk olarak Diyarbakır’ın Sur ve Silvan ilçelerinde kayyum görevlendirilmiştir (Duran, 2018).

Tablo 2. Kayyum Atanan Belediyeler ⁴

DİYARBAKIR	VAN	MARDİN	HAKKÂRİ	ŞIRNAK	BATMAN	AĞRI
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Van Büyükşehir Belediyesi	Mardin Büyükşehir Belediyesi	Hakkâri Belediyesi	Şırnak Belediyesi	Batman Belediyesi	Ağrı Belediyesi
Sur Belediyesi	Özalp Belediyesi	Dargeçit Belediyesi	Çukurca Belediyesi	Cizre Belediyesi	Beşiri Belediyesi	Ağrı Diyadin Belediyesi
Hani Belediyesi	İpekyolu Belediyesi	Derik Belediyesi	Yüksekova Belediyesi	Silopi Belediyesi	Gerçüş Belediyesi	Tutak Belediyesi
Kayapınar Belediyesi	Erciş Belediyesi	Mazıdağ Belediyesi	Şemdinli Belediyesi	İdil Belediyesi	İkiköprü Belde Belediyesi	Doğubeyazıt Belediyesi

⁴ Son olarak 30 Mayıs 2019 tarihinde yapılan yerel seçimler sonucu, İstanbul’da seçimlerinden YSK tarafından yenilenmesine karar verilmesi sonucu İçişleri Bakanlığı tarafından “Yüksek Seçim Kurulu’nun 06/05/2019 tarih ve 284488 sayılı kararı kapsamında yeniden yapılacak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimi sonucunda yeni belediye başkanı seçilinceye kadar 5393 sayılı Belediye Kanun’unun 46’ncı maddesi gereğince İstanbul Valisi Ali Yerlikaya İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Vekili olarak görevlendirilmiştir.” 23 Haziran 2019 tarihinde yapılan İstanbul seçimleri sonucu Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na yeniden Ekrem İmamoğlu seçilmiştir.

Yenişehir Belediyesi	Edremit Belediyesi	Nusaybin Belediyesi	Esendere Belediyesi	Beytüşşebap Belediyesi	SİİRT	ERZURUM
Silvan Belediyesi	Çatak Belediyesi	Kızıltepe Belediyesi	TUNCELİ	Sırtköy Belde Belediyesi	Siirt Belediyesi	Hınıs Belediyesi
Kulp Belediyesi	Muradiye Belediyesi	Artuklu Belediyesi	Tunceli Belediyesi	Başverimli Belde Belediyesi	Eruh Belediyesi	Karayazı Belediyesi
Bismil Belediyesi	Başkale Belediyesi	Ömerli Belediyesi	Akpazar Belediyesi	Kumçatı Belde Belediyesi	Baykan Belediyesi	Karaçoban Belediyesi
Kocaköy Belediyesi	Gürpınar Belediyesi	Savur Belediyesi	MERSİN	Uludere Belediyesi	Veyselkarani Belediyesi	Tekman Belediyesi
Lice Belediyesi	Saray Belediyesi	MUŞ	Akdeniz Belediyesi	Görmümlü Belde Belediyesi	Gökçebağ Belde Belediyesi	BİTLİS
Dicle Belediyesi	Çaldıran Belediyesi	Bulanık Belediyesi	ELAZIĞ	Fındık Belde Belediyesi	Beğendik Belediyesi	Bitlis Belediyesi
Eğil Belediyesi	Bahçesaray Belediyesi	Varto Belediyesi	Karakoçan Belediyesi	Balveren Belediyesi	Kayabağlar Belediyesi	Ovakışla Belde Belediyesi
Çınar Belediyesi	İĞDIR	Erentepe Belediyesi	KARS	ŞANLIURFA	Atabağı Belediyesi	Hizan Belde Belediyesi
	Tuzluca Belediyesi	Rüstemgedik Belediyesi	Digor Belediyesi	Suruç Belediyesi		Yolalan Belde Belediyesi
Ergani Belediyesi	Hoşhaber Belde Belediyesi	Konakkuran Belediyesi		Halfeti Belediyesi		Güroymak Belediyesi
Hazro Belediyesi		Uzgörür Belediyesi		Viranşehir Belediyesi		Mutki Belde Belediyesi
Bağlar Belediyesi		Malazgirt Belediyesi		Bozova Belediyesi		

Kaynak: Alptekin ve İlhan, 2018: 21-23.

Türk siyasi hayatına bakıldığında kayyum uygulamasının yeni bir uygulama olmadığı görülmektedir. 674 sayılı KHK ile belediye başkanlarının görevlerinden alınarak, yerlerine merkezi yönetim tarafından kayyum atanmasına benzer bir durumun, 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra seçimle iş başına gelen belediye başkanlarının görevlerinden alınarak, yerlerine bürokrasiden gelen kişilerin atanmasıyla da yaşandığı görülmektedir (Acaroğlu ve Atauz, 1982:

281). Yine 1982 Anayasasının 127. maddesinde “ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.” denilerek İçişleri Bakanına belediye başkanlarını görevden uzaklaştırma yetkisi verilmiştir. Hatta bu dönemde sadece belediye başkanları değil, aynı zamanda muhtarlarda görevden uzaklaştırılarak yerlerine merkezi yönetim tarafından atamalar yapılmıştır. 1980’li yıllarda özellikle belediyeler, bürokratik hiyerarşik yapılar olarak yeniden tanımlanmış ve belediyelere merkez yönetim tarafından daha çok devlet memuru statüsündeki kişiler atanmıştır.

Tablo 3. 1982 Yılında Kayyum olarak Atanan Belediye Başkanlarının Meslekleri

Vali	21
Vali Muavini	3
Devlet Memuru	11
Emekli General	8
Emekli Albay ya da daha alt rütbede subay	11
Emekli Memur	2
Belediye Memuru	2
Serbest Meslek Mensubu	5
Eski Belediye Başkanı	4

Kaynak: Acaroğlu ve Atauz, 1982: 281.

1980 askeri darbesi sürecinde yapılan belediye başkanı görevlendirmelerinin günümüz görevlendirmelerinden belirli noktalarda farklılaştığı görülmektedir. O dönemde belediye başkanı olarak görevlendirilen ya da atanan kişilere “kayyum” gibi herhangi bir isim verilmemiştir (Berk, 2018: 110-111). 1982 Anayasası ve 25874 Belediye Kanunu ile İçişleri Bakanına verilen “geçici olarak görevden uzaklaştırılma” yetkisi, özellikle 1984 yılından sonra sıkça kullanılmıştır. 1984 ile 1994 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte 91 belediye başkanı görevinden uzaklaştırılmış ve bu süreçte 52 belediye başkanı ise görevine iade edilmiştir. Yanı sıra İçişleri Bakanlığı’nın verilere göre, 1995’de 11, 1996’da sekiz, 1997’de dokuz, 1998’de dört ve 2000 yılında toplam 14 belediye başkanı görevlerinden geçici olarak uzaklaştırılmıştır (Çelik, 2005: 148-150; Öztekin, 1992: 11-12). Tüm bu istatistiklerde gösteriyor ki belediye başkanını görevden uzaklaştırarak yerine kayyum atanması uygulaması geçmişten günümüze Türk Siyasi Hayatında kendisine yoğun bir uygulama alanı bulmaktadır.

Belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılarak yerlerine kayyum atanması uygulaması bugün siyasi yelpazade en çok tartışılan konulardan biridir. 1982 Anayasasında ve yerel yönetimlerle ilgili yasalarda belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılmasına ilişkin olarak görevden uzaklaştırılmanın ne zaman sona ereceği konusunda herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Soruşturma ya da kovuşturmayla uğrayan belediye başkanlarının görev süreleri en çok beş yılla sınırlıdır (Çelik, 2005: 147). Ancak görevi ile ilgili bir suçtan dolayı geçici olarak uzaklaştırılan belediye başkanlarının soruşturmasının kesin hükümle sonuçlanması, çoğu zaman başkanların görev süresinin bitimine kadar devam etmektedir (Duran, 1988: 183). Ancak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılmasında amirin takdiri başlıklı “144. madde de 140. ve 142. maddelerde 143. maddenin a, b, c fıkralarında yazılı olanlar hakkındaki görevden uzaklaştırma tedbiri, devlet memurunun soruşturmaya konu olan fiillerinin, hizmetlerini devama engel olmadığı hallerde her zaman kaldırılabilir” denilmektedir. Yanı sıra 145. madde de “görevden uzaklaştırmalarda disiplin kovuşturmasında üç ay devam edildiği, bu süre sonunda hakkında bir karar verilmediği takdirde memurun görevine başlatılacağı, ceza kovuşturmasında ise ilgilinin durumunun her iki ayda bir incelenerek görevine dönüp dönmemesi hakkında bir karar verilmesi zorunluluğu” getirilmiştir. Belediye başkanlarının görevlerinden uzaklaştırılmasında da belirli bir sürenin dikkate alınması bu manada yararlı olabilmektedir. Kayyum atamaları ile ilgili diğer bir nokta ise 1982 Anayasasının yerel yönetimlere yaklaşımının 1961 Anayasasından farklı olduğudur. “1982 Anayasası idari vesayete ek bir denetim ve tedbir olarak, bu kurumların temsilcisi ve yürütme organı olan belediye başkanlarının geçici bir tedbir olarak hükümetçe görevden uzaklaştırılabileceğine hükmetmiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere özellikle görevden uzaklaştırma tedbirinin hangi şartlarda uygulanacağı, görevden uzaklaştırmaya yetkili makama (İçişleri Bakanlığına) düşen görev ve sorumluluklar, tedbirin ne kadar süreceği, görevden uzaklaştırılış süresi içerisinde yapılacak işlemler hususunda herhangi bir yasal düzenleme mevcut değildir (Kavruk ve Tatar, 2010: 637).”

3. KAYYUM BELEDİYELERİNDE YEREL YÖNETİM ANLAYIŞI

Devletin en temel görevi anayasa ile güvence altına alınan devletin ve milletin bölünmez bütünlüğü ile vatandaşların temel hak ve hürriyetlerini korumaktır. Bu çerçevede devlet başta terör örgütleri olmak üzere her türlü tedbiri almak ve bunlarla mücadele etmek zorundadır. 15 Temmuz 2016 yılında gerçekleşen hain darbe girişimi sonrası çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile birlikte 10 il, 69 ilçe, 22 belde belediye başkanı olmak üzere toplam 101 belediye başkanı görevden alınmıştır. Görevden alınan belediye başkanlarının 94'ü PKK, 7'si FETÖ bağlantılı kişilerden oluşmaktadır (Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Tutanak Dergisi, 2018: 12). Aynı şekilde terör örgütü ile iltisaklı bulunan 402 muhtar da görevden uzaklaştırılmıştır (Soylu, 2018). Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde DBP'li belediyelere kayyum atanması sonucu bu bölgelerdeki yerel yönetimlerde gözle görülür önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Kayyum atamaları ile PKK terör örgütünün belediyeler aracılığıyla siyasi otorite kurma girişimi engellenmiş, örgütün belediyeler üzerinden oluşturduğu propaganda, finansal ve lojistik ağ ortadan kaldırılmıştır (Alptekin ve İlhan, 2018: 25).

Kayyum görevlendirmesi ile terör örgütüne belediyeler üzerinden aktarılan para ve insan kaynakları engellenmiş; PKK/KCK terör örgütü etkinliğini, eylemselliğini kaybetmiş; terör örgütüne katılım oranı azalmıştır. Yapılan bu görevlendirmeler sonucunda bölge halkının beklediği hizmetler de belediyeler tarafından hızla yerine getirilmeye başlanmıştır. Belediyeler içme suyuna kavuşmuş, çöpler ortadan kaldırılmış, asfalt ve parke yollar, çocuk parkları, taziye evleri, aydınlatma, peyzaj, gençlik, engelli, kadın ve aile merkezleri, kültür merkezleri, spor sahaları, otopark ve otogarlar, konferans salonları, kütüphaneler, yurtlar gibi birçok hizmet bölge halkının kullanımına sunulmuştur. Bu süreç sonucunda bölgede normalleşme başlamış, Tunceli, Mardin ve Diyarbakır gibi iller turizm ve spor merkezi haline gelmeye başlamıştır. Bölgede sağlanan huzur ve güven ortamıyla birlikte belediyelerde ekonomik yatırımlar artmış, bölge halkı için önemli istihdam olanakları ortaya çıkmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2018). Görevlendirmeler yapıldıktan sonra Kayyum atanan 94 belediye tarafından yaklaşık 10 bin kilometrelik sıcak asfalt, 18 bin kilometre stabilize yol, 172 kadın kültür merkezi, 2 bin 644 park, 28 kütüphane, 73 gençlik merkezi, 19 içme suyu arıtma tesisi, 23 atık su arıtma tesisi, 5 bin 735 kilometre içme suyu şebekesi, 4 bin kilometre kanalizasyon şebekesi ve 2 bin 530 adet taziye evi olmak üzere yaklaşık 7,5 milyar liralık yatırım yapılmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2019: 9; Soylu, 2018).

SONUÇ

Belediyelere “Kayyum” atanması uygulaması “seçilmiş yöneticilerin yerine atanmış yöneticilerin gelmesi nedeniyle yerel demokrasiye zarar verdiği” gerekçesiyle eleştirilmektedir. Diğer taraftan uygulamayla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada; demokrasi ve hukuk devleti anlayışında millet iradesinin yerel yönetimlere yansması esas olmakla birlikte söz konusu belediyelerin terör örgütlerinin etkisi altına girdiği, seçimle iş başına gelip, milletin hür iradesinin suç işlemek için kullanılmasının meşru olmadığı, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü işletmenin ise devletin görevi ve milletin beklentisi olduğu, dolayısıyla görevlendirme yapılan belediyelerde, kaynakların terör örgütlerine değil o yörede yaşayan vatandaşlara nitelikli hizmetler biçiminde sunulacağı vurgulanmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2016). Kayyum atanan belediyeler ile birlikte bölge halkı uzun bir süredir alamadığı yerel kamu hizmetlerine kavuşmuş, bölgedeki yatırımlar artarak, istihdam oranı yükselmiş, terör örgütünün otoritesi kırılmış, terör örgütüne giden mali destek ortadan kaldırılmış, belediye araç ve gereçleri vatandaşın hizmetine sunularak PKK’nın lojistik desteği ortadan kaldırılmış, belediye borçları ödenmeye başlanmış, terör örgütü propagandası engellenmiştir. Kayyum görevlendirmeleri ile terör örgütüne ağır darbe vurulmuş ve insanları örgüte üye olmaya sevk eden faktörler ortadan kaldırılmıştır. Ancak kayyum görevlendirmelerinde üzerinde durulması gereken belli başlı noktalar ve sorun alanları mevcuttur. Bunlar;

- 31 Mart 2019 yerel seçimleri sonrası her ne kadar yeni seçilen belediye başkanları ile birlikte kayyum uygulaması sona ersede ileride yapılabilecek kayyum atamaları ile birlikte bu sistemin sorgulanması gerekmektedir. Bu çerçevede tekrarı halinde benzer konularda farklı ve çelişkili uygulamaların önüne geçebilmek adına kayyum atanan/atanacak belediyelerde eş güdümün sağlanması gerekmektedir. Bunun içinde İçişleri Bakanlığı Bünyesinde her an hazır durumda bir “Kayyum Koordinasyon Merkezi” oluşturulması gerekmektedir. Bu merkezde kayyumlar atanmadan önce oryantasyon eğitiminden geçirilmelidir.

- Kayyum uygulaması ile birlikte özellikle kayyum atanan belediyelerde imar ve ihaleler konusunda belli kişi ve gruplara rant sağlandığı iddia edilmişti. Bundan sonra yapılacak kayyum atamalarında zorunlu haller dışında ek imar planı ve tadilatların yapılmaması, ihaleler konusunda iyi uygulama örnekleri dikkate alınarak süreçlerin işletilmesi önemlidir.

• Kayyum atanan belediyelerin büyük çoğunluğu borçlu durumdadır. Yapılacak kayyum atamalarında belediyelerin özellikle kısa vadeli ve vatandaşlara olan borçlarının ödenmesine yönelik bir gelir/gider politikası oluşturulmalıdır. Bu çerçevede belediye alacaklarının tahsilatına yönelik stratejiler geliştirilmelidir.

• Belediyeler tarafından yapılan ihaleler önemli ölçüde belediye şirketleri üzerinden yapılmaktadır. Bu durum belediyelerde etkin bir vesayet ve yargı denetimini engellemektedir.

• Kayyumlar tarafından alınan güvenlik tedbirleri ve yapılan hizmetler halktan kopuk bir şekilde yapılmamalıdır.

• Terör örgütüyle mesafeli yerel siyasetçileri, işadamlarını ve sivil toplum örgütlerini siyasal alandan dışlandıkları intibainı bırakmayacak şekilde sürece entegre etmek kayyum uygulamasının etkinliği ve verimliliğini de arttıracaktır.

674 sayılı KHK ile belediyelere kayyum atanması uygulamasının istisnai hallerde başvurulan bir uygulama olarak benimsendiği görülmektedir. Her ne kadar kayyum atanması istisnai bir uygulama olarak benimsense de İçişleri Bakanına tanınan geçici görevden uzaklaştırma yetkisi nesnel kriterlere dayandırılmalı, belediye başkanına karşı iddia edilen suçlamalar önemli ve ciddi kanıtlara dayandırılmalı, belediyelerin özerkliliğini zedeleyici, demokratik hukuk devletinin gereklerine aykırı olarak gerçekleştirilmemelidir. Geçiş sürecinde önemli görevler üstlenen kayyum uygulaması katı bir hiyerarşik sistem içinde kapalı kutu şeklinde duran bürokrasi algısının ortadan kaldırılmasını da sağlayacaktır.

Son olarak, 31 Mart 2019 tarihinde yapılan yerel seçimlerde kayyum belediyelerinin akıbeti konusunda birçok soru gündeme gelmiştir. Öncelikle şunu ifade etmekte yarar vardır. Kayyum atanan illerde de yerel seçimler diğer illerde olduğu gibi şeffaf, adil ve demokratik bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Ancak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan yaptığı açıklamada “Bu seçimlerde, teröre bulaşmış olanlar sandıktan çıkarsa, kayyum tayinleriyle yolumuza devam ederiz” diyerek PKK terör örgütüne yardım ve yataklıkta bulunan bu belediyelere terörle mücadele kapsamında taviz verilmeyeceği görülmektedir. Diğer taraftan 31 Mart seçimlerinde merak edilen konuların başında HDP yönetimindeyken kayyum atanan belediyelerin durumuydu. HDP buralarda 10 ilin 3’ünü AK Parti’ye kaybederken bir ili de TKP kazanmıştır. Bu da gösteriyor ki, kayyum uygulaması vatandaş nazarında karşılık bulmuş, kamu hizmetini etkin bir şekilde sunmaya çalışan kayyumluk uygulaması başarıya ulaşmıştır. Ancak haklı ve makul

gerekçelerle yerel yönetimlere kayyum atanırken, en azından bundan sonraki uygulamalarda demokratik ilkelerin işletilmesi, insan hak ve özgürlüklerine saygının ve hukukun üstünlüğü gibi evrensel ilkelerin dışına çıkılmaması ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'yla da uyumlu olarak yerel özerklik kavramının özüne dokunan uygulamaların yapılmaması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Acaroğlu, İ. ve Atauz, A (1982). Belediyeler, Yerel Yönetim Anlayışı ve 12 Eylül 1980'den Sonra Getirilen Değişiklikler Üzerine. Ergun Türkcan (ed.), Yeni Bir Belediyeciliđe Doğru, Belediyecilik Araştırma Projesi, Üçüncü Kitap, Türk İdareciler Derneđi, Ankara.

Alptekin, H. ve İlhan, B. (2018). Kayyum Atanan Belediyelerin PKK Terör Örgütü ile Mücadeledeki Rolü, Seta Yayınları, İstanbul.

Altaş: (2017). Limited Şirkete Hangi Hallerde Kayyum Atanır?. Mali Çözüm Dergisi, 139, 137-161.

Belediye Kanunu (2005). Kanun Numarası: 5393, Kabul Tarihi: 03.07.2005. Resmi Gazete Tarihi: 13.07.2005-25874.

Berk, P. (2018). Merkezileşme Yönünde Yeni Bir Reform: Kayyımlik. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bora, T. (2016). Kayyum, http://www.birikimdergisi.com/haftalik/7935/kayyim#.w_zxh4czY2w (erişim tarihi 12 Kasım 2018).

Bozdağ, B. (2016). "Adalet Bakanı Bozdağ'dan Belediyelere Kayyum Açıklaması". <http://www.hurriyet.com.tr/adalet-bakani-bozdag-dan-belediyelere-kayyum-a-40221901> (Erişim Tarihi: 15 Eylül 2018).

Ceylan, G. S. (2004). Roma Hukuku'nda Kayyımlik Müessesesine Genel Bir Bakış. AÜHFD, 53(1), 221-230.

Ceza Muhakemesi Kanunu (2004). Kanun Numarası: 5271. Kabul Tarihi: 04.12.2004, Resmi Gazete Tarihi: 17.11.2004-25673.

Çelik, A. (2005). Belediye Başkanlarının Geçici Olarak Görevden Uzaklaştırılması Üzerine Bir Çalışma. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.e-sosder.com, 4(14), 145-159.

Duran, H. (2018). Kayyum Belediyelerinin Geleceđi, Kriter Dergisi, 29.

Duran, L. (1988). Türk Yönetiminde Karmaşa, Çağdaş Yayınları, İstanbul.

Ersoy, U. (2016). Bir Koruma Tedbiri Türü olarak Şirket Yönetimi için Kayyum Tayini (CMK m.133). Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65(4), 3393-3431.

Güler, T. ve Yılmaz, A. (2018). Yerel Demokrasi- Güvenlik Sarmalında Yerel Yönetimler: Türkiye’de Kayyum Atanması Pratiği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 17(68), 1801-1816.

Gürler, C. (2016). Üretici Birliklerinde Kayyum Uygulaması. Ankara Barosu Dergisi, 1, 431-439.

HM Avukatlık (2018). Vasi, vesayet ve Kayyum. <http://www.hmavukatlik.com/hukuki-bilgiler/vasi-vesayet-kayyum/> (erişim tarihi 18 Aralık 2018).

İçişleri Bakanlığı (2016). Terör Nedeniyle Görevden Uzaklaştırılan Belediye Başkanı ve Meclis Üyeleri Hakkında Bilgi Notu. Ankara.

İçişleri Bakanlığı (2017a). 674 Sayılı KHK Gereğince Görevlendirilen Belediye Başkanları ve Meclis Üyeleri Hakkında Bilgi Notu, Ankara.

İçişleri Bakanlığı (2017b). Terör Nedeniyle Belediyelere Yapılan Görevlendirmeler Raporu, <http://www.diab.gov.tr/kurumlar/diab.gov.tr/duyurular/Belediyeler.pdf> (erişim tarihi 15 Eylül 2018).

İçişleri Bakanlığı (2018a). İçişleri Bakanlığı’ndan kayyum atanan belediyelerle ilgili açıklama, <https://www.cnnturk.com/turkiye/icisleri-bakanligindan-kayyum-atanan-belediyelerle-iligili-aciklama> (erişim tarihi 27 Aralık 2018).

İçişleri Bakanlığı (2019). Belediyelerdeki Kayyum Sistemi ve Mevcut Durum Raporu, https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/illeridaresi/Yayinlar/KayyumRaporu/kayyum_nihai_rapor.pdf (erişim tarihi 14 Nisan 2019).

Kavruk, H. ve Tatar, T. (2010). Belediye Başkanlarının Görevden Uzaklaştırılmaları ve Başkanlıklarının Yargı Kararı ile Sona Erdirilmesi, AUHFD, 59 (4), 631-690.

Keleş, Ruşen ve Can. G. Özgül (2017). Belediye Organlarına “Kayyum” Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 72(2), 299-313.

Koç , N. (2005). Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesayet Hukukuna Genel Bir Bakış. Prof.Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜHFD, 7, 99-120.

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun

Hükmünde Kararname (2016). Kanun Hükmünde Kararname Sayısı: 674, Resmi Gazete Tarihi: 01.09.2016-29819 (2. Mükerrer).

Öztekin, A. (1992). Türkiye’de Merkezi Yönetim Belediye İlişkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Özön, M. N. (1973). Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük, 5. Basım, İnkılap Kitapevi, Ankara

Tük Dil Kurumu (2018). Kayyum, <http://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi, 29 Mart 2018).

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Tutanak Dergisi (2018). Plan ve Bütçe Komisyonu, 17’nci Toplantı, 1-157.

Soylu: (2018). Bakan Soylu TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Bakanlığımız 2019 Yılı Bütçesinin Sunumu, <https://www.icisleri.gov.tr/bakan-soylu-tbmm-plan-ve-butce-komisyonunda-bakanligimiz-2019-yili-butcesinin-sunumunu-yapti> (erişim tarihi 29 Aralık 2018).

Yeni Akit Gazetesi (2016). Belediyelere neden kayyım atandı? İşte belediyelerin terör sabıkası, <https://www.yeniakit.com.tr/haber/belediyelere-neden-kayyim-atandi-iste-belediyelerin-teror-sabikasi-211175.html> (erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Yılmaz: (2007). 5393 Sayılı Belediye Kanunundaki İdari Vesayet Sistemi. Yanlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.